

Prima instanță - (Judecătoria Edineț) G. Bîrsan
Instanța de apel - (Curtea de Apel Bălți) S. Procopciuc, A. Garbuz, E. Grumeza

ÎNCHEIERE

23 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, Ala Cobăneanu
judecători Iuliana Oprea, Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Marin Vacari împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 08 august 2017, prin care s-a admis apelul lui Marin Vacari, s-a casat integral hotărârea Judecătoria Edineț din 01 martie 2017 și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea s-a admis parțial,

c o n s t a t ă:

La 07 decembrie 2016 Marin Vacari a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat încasarea de la pârât a sumei de 100 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 02 octombrie 2014, în baza cererii lui Adrian Agarici, în privința sa a fost inițiată o cauză penală, fiind recunoscut în calitate de bănuit pentru comiterea infracțiunii prevăzută de art. 179 alin. (1) din Codul penal.

La 20 decembrie 2014, prin ordonanța procurorului Alexandru Plîngău din Procuratura raionului Edineț, Marin Vacari a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii menționate și audiat în calitate de învinuit.

Tot în aceeași zi, în privința lui a fost aplicată măsura preventivă - obligația de a nu părăsi țara.

Prin sentința Judecătoria Edineț din 30 aprilie 2015, Marin Vacari a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (1) din Codul penal, fiindu-i aplicată amendă în mărime de 200 unități convenționale (4 000 de lei).

Totodată, acțiunea civilă înaintată de Adrian Agarici s-a admis în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirii să hotărască instanța civilă.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 decembrie 2015, s-a respins apelul lui Marin Vacari și s-a menținut sentința Judecătoria Edineț din 30 aprilie 2015.

Iar prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 martie 2016, s-a admis recursul ordinar declarat de Marin Vacari, s-a casat decizia Curții de Apel Bălți din 16

decembrie 2015 și sentința Judecătorei Edineț din 30 aprilie 2015 și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care Marin Vacari a fost achitat din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii imputate.

Astfel, reclamantul Marin Vacari a invocat că în rezultatul acțiunilor ilicite ale Inspectoratului de Poliție Edineț și ale Procuraturii raionului Edineț, i-au fost cauzate daune sănătății, precum și suferințe fizice și psihice, fiindu-i limitată libertatea, divulgate secretele sale personale și ale familiei și lezate onoarea, demnitatea și reputația profesională.

În drept, acțiunea a fost întemeiată în baza prevederilor art. 53 din Constituție, art. 1422 din Codul civil, art. 524 din Codul penal și Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Prin încheierea Judecătorei Edineț din 23 ianuarie 2017, în calitate de intervenient accesoriu în proces s-a atras Procuratura Generală.

Prin hotărârea Judecătorei Edineț din 01 martie 2017, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Invocând netemeinicia hotărârii Judecătorei Edineț din 01 martie 2017, la 31 martie 2017 Marin Vacari a depus cerere de apel.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 08 august 2017, s-a admis apelul lui Marin Vacari.

S-a casat integral hotărârea Judecătorei Edineț din 01 martie 2017 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care acțiunea s-a admis parțial.

S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Marin Vacari, 10 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

La 06 octombrie 2017 Procuratura de Circumscripție Bălți a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 08 august 2017.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 06 decembrie 2017 recursul declarat de Procuratura de Circumscripție Bălți, s-a considerat inadmisibil.

La 14 martie 2018 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 08 august 2017, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurentul, în motivarea recursului a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

În acest sens, a invocat că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar poziția participanților la proces și probele anexate la dosar.

A menționat că instanța de apel nu a constatat și nu a elucidat circumstanțele importante ale pricinii pe deplin, precum și, și-a bazat decizia pe fapte neprobate și declarative, în partea ce ține de constatarea faptului precum că, ca consecință a cauzei penale, intimatul/reclamantul a avut de suportat careva suferințe fizice și psihice, frustrări și lezare a reputației persoanele.

La fel, consideră că instanța de apel eronat a dispus încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul intimatului/reclamantului a sumei prejudiciului moral, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite condițiile necesare de aplicabilitate a prevederilor Legii 1545-XIII din 25 februarie 1998.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității

recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției, Colegiul constată că acesta este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unui din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, după cum rezultă din materialele dosarului, la 31 martie 2017 Marin Vacari a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț din 01 martie 2017. (f.d. 60)

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 10 aprilie 2017 ședința de judecare a apelului s-a stabilit pentru data de 08 august 2017, iar despre aceasta participanții la proces au fost înștiințați prin scrisoarea/citația cu nr. de ieșire 8573 din 26 aprilie 2017 (f.d. 70).

Potrivit avizului de recepție anexat la materialele dosarului (f.d. 72), reprezentantul Ministerului Justiției a recepționat citația din 26 aprilie 2017 la data de 03 mai 2017.

Deși potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 08 august 2017 reprezentantul Ministerului Justiției nu s-a prezentat la ședință, materialul probator atestă cu certitudine că copia deciziei instanței de apel din 08 august 2017 a fost expeditată (f.d. 151) și recepționată de Ministerul Justiției la 30 august 2017, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la dosar (f.d.84).

Cu toate acestea însă, demonstrând o neglijență a drepturilor procedurale, Ministerul Justiției a declarat recursul împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 08 august 2017 numai la data de 06 aprilie 2018, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă.

În acest context, prin prisma art. 434 din Codul de procedură civilă, se va reitera că, indiferent de temeiurile invocate de către părți sau participanții la proces, în cazul în care există dovada comunicării deciziei integrale, recursul declarat după expirarea termenului de două luni se consideră inadmisibil, ca fiind depus cu omiterea termenului.

La caz, Colegiul consideră că instanța de apel a asigurat dreptul apelantului, respectând procedura de citare legală, iar ultimul urma să-și exercite drepturile procedurale cu bună-credință conform prevederilor legale și în termenul stabilit.

Cu privire la acest aspect, Colegiul notează că în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, părțile sînt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiunilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Folosirea cu buna-credință a drepturilor procedurale, prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să respecte termenele prevăzute de lege.

Conform jurisprudenței CtEDO, participanții procesului de judecată urmează să-și asume un rol activ urmărind cu diligență derularea procesului său.

În acest sens, Ministerul Justiției urma să se intereseze la intervale rezonabile de timp despre procesul în cauză, avînd obligația de a întreprinde măsurile necesare de a proteja drepturile sale de acces la instanță, fapt însă ignorat, și care a generat omiterea termenului de declarare a recursului.

CtEDO în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (cauza Van Harn c. Germaniei din 11 septembrie 2007), în speță contestarea la timp a actului judecătoresc.

Astfel, Colegiul remarcă că dreptul de acces la o instanță poate fi astfel supus, în anumite circumstanțe, unor restricții legitime, cum ar fi termenele legale de prescripție (Stubbings și alții c. Regatului Unit pct.51-52).

Reieșind din aspectele descrise supra, recursul declarat de Ministerul Justiției la 06 aprilie 2018 împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 08 august 2017 nu se încadrează în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit, ceea ce constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) Codul de procedură civilă, de a considera recursul inadmisibil.

În această ordine de idei, este cert că declarînd recurs în afara termenului legal, recurentul a demonstrat o neglijență a drepturilor sale procedurale stipulate în legislația națională.

Curtea mai reține că, obligația persoanelor de a-și exercita drepturile procesual civile în termenele stabilite de lege dau conținut ordinii de drept, astfel asigurându-se certitudinea și securitatea raporturilor juridice.

O astfel de soluție este compatibilă cu respectarea prevederilor CEDO, avînd în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În această ordine de idei, instanța de recurs remarcă că admiterea spre examinare a unui recurs tardiv, ar avea un efect incompatibil cu principiul securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 din Convenție și ar încălca dreptul intimatului la un proces echitabil, avînd în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac.

Curtea Europeană în jurisprudența sa a menționat că, la îndeplinirea acțiunilor procedurale, respectarea cerințelor cu privire la admisibilitate constituie un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Astfel, reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus în afara termenului legal, Colegiul ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. b), art. 440 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Ala Cobăneanu

judecători

Iuliana Oprea

Dumitru Mardari